

tus de bona tàpia» Poblet, a. 1180 (*Cart. de Poblet*, 103).

Era en efecte, com ho ha estat sempre, una tanca o clausura més apropiada per a horts que per a res més; mentre que no s'admetia com a lliça dels camps de justa o batalla (material massa plebeu?, massa opac?, i per tant menys subjecte a control forà, potser): en la batalla entre G. R. de Josa i J. de Peramola, el senescal proposa «si de *tapia* fieret dictus campus» a. 1286, però el rei refusa (*BCEC* 1908, 147); en un doc. topogràfic de 1328 sobre la Selva del Camp, es tracta dels murs d'aquella vila «segons que és fitat e senyalat en la *tàpia* de senyal de creu». En el desembarc a Barbaria el rei «féu exir de les naus los *tapiadors* que menava, e de *tàpies* ells faeren barreres als camins ---», Muntaner, § 51 (Casac. I, 107.17, de nou 107.28); les *tanques* de la *Darassana de Barchinona* són de *tàpies* (Bofarull, *Antiga Marina Cat.*, 82), a. 1391.

Com a mesura d'alçària l'hem vist ja l'any 1114; després es digué una *tapiada*: «sien feytes dues cerques de *tàpies*, ab crosta de morter, d'ins e d'afora; e sobre aquestes *tàpies*, murons tot entorn, ab *tàpia* e crosta de morter; e que cascun muró haja miça *tapiada* d'ample e miça d'ubert --- per manera que aygua no-u puxa gastar», a. 1408 (MiretS, *TemplH*, 450). En els afores de Valls, les *Tàpies de Na Ripolla*, consten ja en un doc. de 1411 (*BDLC* x, 9).

En fi la tradició lexicogràfica és des d'OPou: «Paret de *tàpia* ---; les caxes de les *tàpies* ---, la maça ab què *tapien*; *tapiar* ---» (*ThPu.*, 9). La pronúncia vulgar dominant en cat. occid. és *tàbbia* amb geminació davant *i*, i sonorització de la geminada (Flix, 1935), Artesa de Ll. (supra), Vall de Cardós: evolució normal i general, de caràcter merament secundari (veg. el conjunt dels fets, en *EntreDL* II, 43, § 16); altrament a l'Alt Pallars el mot també s'usa metonímicament com a nom d'una mena d'argila de color blanc, impermeable a l'aigua i estèril (Estaon i Esterri de Cardós, 1934): o sigui, si fa no fa el tapàs o *tap* valencià: altra eloqüent confirmació de la identitat etimològica entre els dos mots.

En canvi ja sortint del domini occidental, tot seguit apareix la pronúncia amb *p*, ja en la zona xipella: un paratge entre Navès i Busa (1954), on vaig notar una paret antiga, al mig del paratge conegut per «La Moreria», li donaren també el nom de *La tàpia*, tot explicant «és de *tapisot*. —? —Sí: de terra *žúlə*». En el qual *+tapisot* tenim encara un altre avatger de *tap* i *tapàs* i una nova confirmació de la identitat etimològica entre tots els mots d'aquest article. A distingit de *tapisot*, mena de PÉSOL, estudiat en aquest article. En el Ross. i zones veïnes es diu *la tapi*, és clar; *Tapis* és un poblet entre Maçanet de Cabrenys i el Vallespir...

La *tàpia* és una invenció tan antiga com la gent hispànica, i mirada des dels temps més remots, com a cosa típica d'Hispania: les *parietes formacae* que ens atribueixen ja els romans (cf. HORMAZO, DCEC). Per tant no és estrany que el nom d'aquesta invenció his-

pànica es vagi estendre, junt amb la cosa, per les terres africanes. Ja esmentà la *tàbiya* en el S. x el viatger oriental Ibn-Haukal, en la seva descripció d'Esp., i després usaren el mot els marroquins Idrissí (S. XII) i Abenadarí (S. XIII); així mateix en lletres àrabisques en el nostre *RMA*. i en una escr. toledana de 1286. Degué arrelar-se tan a fons i tan aviat en l'àrab magrebí que se'n formà allí un derivat *tauyáb* 'tapiet, constructor de tàpies', documentat en el tunisenc Ibn Khaldun (S. XIV); i avui en ús popular s'estén no sols als àrabs i berebers del Marroc i Algèria, sinó fins a Egipte i el Líban; 4 d'allí passà fins i tot al turc *tabiya* en el sentit militar «rempart, ouvrage de fortification, bastion, redoute, forteresse, batterie».

També es troben, des dels respectius orígens literaris el port. *taipa* i el cast. *tapia* —freqüent des de 1222, i Berceo—. Abunda molt des del S. XIII: JAnt. Pascual assenyala copiosament *tapia*, i derivats, en documents lleonesos del S. XIII, en particular amb el paper de mida de longitud i altura de les sorts de terra: una vintena d'exs. d'Àvila a. 1287, i 7 de fi de segle a Segòvia; del verb *tapiar* ja un cas a Zamora en l'a. 1255: «fecimus *tapiari* magnum ortum de duplici *tapiali*»; *tapiar* no sols aquí sinó 4 vegades a Salamanca entre 1281 i 1367, i la data més antiga és la de *tapiero*, a. 1188, *tapiador* 1295 i 1303 (*Cuadernos Abulenses* 1984, 65-66).

En fi *tapia* no és menys autòcton en llengua d'oc. Cert que la major part dels testimonis occitans antics aplegats pel PSW provenen de Gascunya o del llgd. Sud, però també apareix en el Baix Roine, *tapia* «mur en pisé» l'any 1447 i *tapiaire* 'tapiador' el 1366 (Pansier, *La L. Prov. à Avignon*, III, 162), Du C. en cita un testimoni de 1219 a Marsella, i un altre de mal localitzat de 1225; el 1512 el trobem tan enllà al NE. com els Baixos Alps (PMeyer, *Docs. Ling. du Midi*, 330n.) i el 1470 apareix tan al Nord com el Cantal (Amé, *Dict. Top.*, s. v. *La Tapie*). Potser no fou autòcton a la meitat N. del País d'Oc, car allà esperàvem trobar **tapcha*, forma que no sembla estar documentada. Sigui com vulgui, a la resta d'Occitània ha de ser un mot d'antiga arrel, i no pas importació hispànica.

Ens ho comprova la documentació toponímica: Les *Tapis* castell en el cantó bearnès de Lagor (*Lestapis* 1385, *Las Tapies* 1402), *Tapiotes* despoblat en el de Lembeye (PRaymond, *Dict. T. BPy.*); «un mur de terre, vulgairament appellé *une tapie*» el 1736 en el N. del Gers, a. 1736, prop de Condom (Polge, *Mél. Phil.* 1964, p. 10); a l'Aude dos masos anomenats *Les Tapies*, *Las Tàpios* (a Montolieu, i prop de Castelnaud d'Arri: Sabarthès, *Dict. Top.*, s. v. i s. v. *La Baraque*). En canvi a Itàlia és manlleu del cat.: sic. *tabbia* (amb *pi* > *bbj* com en cat. occid., RFE xxxviii, 232); i Sardenya el verb *tapiar* només campidanès (MLWagner, *Diz. Et. Sdo.* II, 464).

Des dels treballs de Schuchardt (supra) quedaren descartats els vagues intents per trobar-li un origen oriental o pre-romà, i amb demostració més completa i exhaustiva això quedà establert definitivament per